

အဆင့် ၃

၃

ဖန်ဒရပ်ကိုင်စွဲဂွံဝီသနူဒီး
တၢ်ထိန်ဃုတၢ်တီပတီၢ်တုၤသိး

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

The Asia Foundation

လံာ်သိာ်ညိာ်အံးဘာ်တၢ်ရဲာ်ကျဲးကွဲးထူးထီာ်အီၤလၢ

အ့ၤရၢဖီာ်ဒုၤရၢာ်ဒီးပှၤသ့ပှၤဘာ် Paul A. R. Hobson ယုာ်ဒီး
ပှၤအမံၤအိာ်ဖျါလၢလံာ်တဖာ်

Matthew Arnold
Nicola Williams
Lea Lybecker
Kyaw Myo Oo

လံာ်သိာ်ညိာ်အံးဘာ်တၢ်ဆိာ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢကီၢ်အမဲရကၤ
ထံဖိကီၢ်ဖိကၢၤခိဖျိကီၢ်အမဲရကၤထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်ဂုၤထီာ်ပသီထီာ်
ကရၢန့ၢ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤပာ်ယုာ်လၢလံာ်သိာ်ညိာ်အပူၤတဖာ်
မ့ၢ်ဝဲအ့ၤရၢဖီာ်ဒုၤရၢာ်အတၢ်ပာ်သးဒီးတမ့ၢ်လၢခါာ်စးဝဲကီၢ်အမဲ
ရကၤထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်ဂုၤထီာ်ပသီထီာ်ကရၢ(မ့တမ့ၢ်)အမဲရကၤ
ကီၢ်စၢၤဖိာ်ပဒိာ်အတၢ်ထံာ်တၢ်ပာ်သးဘာ်.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

လံာ်တၢ်မၤလိကျၢ်ဘၢဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်

- ၁ ဖဲၣ်ဒုၣ်သနူတခါအပူၤ
တၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးအသန့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒဲလဲၣ်.
- ၂ ကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်ဆွၢ်ခိကျိၣ်စ့အတၢ်လီၤဆိတဖၣ်အိၣ်ဒဲလဲၣ်
- ၃ တၢ်အဂ့ၢ်အခါးတဖၣ်လၢတၢ်ကဘျီဘၣ်ထီၣ်ယူက့ၤ
တၢ်ဆွၢ်ခိကျိၣ်စ့အကျိၤအကျဲလၢကီၢ်ပယီၤပူၤန့ၣ်
တၢ်မၤကဲထီၣ်ဒဲလဲၣ်.ဒဲသိးတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိး
ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်ကျိၤကျဲလၢတၢ်မၤကဲထီၣ်အဂ့ၢ်အဂၤ
အိၣ်ဒဲလဲၣ်.
- ၄ တၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးန့ၣ်ကြး
လၢအခိဆၢဒိဘၣ်က့ၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်အတၢ်လီၤဆိလၢ
တၢ်ကသုးထီထီၣ်ဝဲတၢ်တုၤသိးထဲသိးန့ၣ်ဒါ.

ဝီဂ်သြသုဂ်တဖဂ်လၢ လံာ်တၢ်မၤလိအံၤအပူၤ

တၢ်ထဲသိးတုာ်သိး-တၢ်အိၣ်သးကဘၣ်ဒ်သိးလိာ်သးထဲသိးပျဲသိး,လီၤဆီဒုၣ်တၢ်တၢ်အတီၤပတီၢ်တဖၣ်,ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်တဖၣ်,ဒီးတၢ်ဒီးန့ၢ်အခွဲးအယၢ်တဖၣ်.တုၤသိးထဲသိးန့ၣ်လီၤ.

ဒီးန့ၣ်ခွဲးယၢ်တုၤသိး-ကံာ်စိတၢ်တုၤသိးထဲသိးတမံၤကဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒီးတၢ်တက့ၢ်မဲာ်တၢ်ဘၣ်,တၢ်ဆၢတဲာ်တၢ်တီတီလိၤလိၤဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်သဲစးတၢ်ဘျုးအသိး.

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤစ့လၢဒုးကဲထီၣ်တၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိး-စ့ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလၢဖဲၣ်ဒုၣ်ရၣ်ကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်ဆူလီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤပဒိၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လၢကထီၣ်ယူက့ၤတၢ်လီၤဆီတဖၣ်လၢကျိၣ်စ့ဟဲန့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးမ့တမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဂီၢ်တၢ်လၢာ်ဘျုးလၢာ်စ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝီတတုၤသိးထဲသိး-ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢကျိၣ်စ့အထိးနါတၢ်ဘၣ်ဘျုးတဖၣ်အပူၤတၢ်လီၤဆီတဖၣ်တဖၣ်သိးအဖီခိၣ်ကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဒ်သိးလိာ်သးတဖၣ်ဆူကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်ဒိၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကျိၣ်စ့အထိးနါတၢ်ဘၣ်ဘျုးတဖၣ်-

ပျဲနီၢ်တဂၤလၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟဲန့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဘျုးတဖၣ်ဒီးပျဲနီၢ်တဂၤဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤဝဲတၢ်ခိတၢ်သ့တဖၣ်အဘၣ်စၢတၢ်လီၤဆီတဖၣ်.

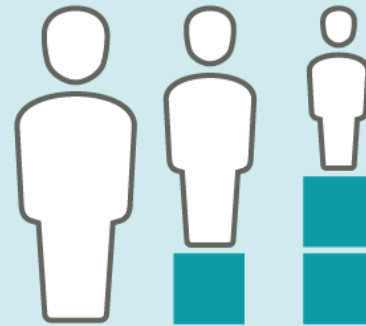
တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့-ဖဲၣ်ဒုၣ်ရၣ်ကီၢ်စၢဖျိၣ်လၢအထၢန့ၢ်ဝဲတၢ်ခိတၢ်သ့ကျိၣ်စ့တဖၣ်န့ၣ်ထီၣ်ယူနီၤလီၤဝဲဆူကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးန့ၢ်ခွဲးယၢ်တုၤသိးဒီးတၢ်တုၤသိးထဲသိး

တၢ်တုၤသိးထဲသိး

ဒီးန့ၢ်ခွဲးယၢ်တုၤသိ

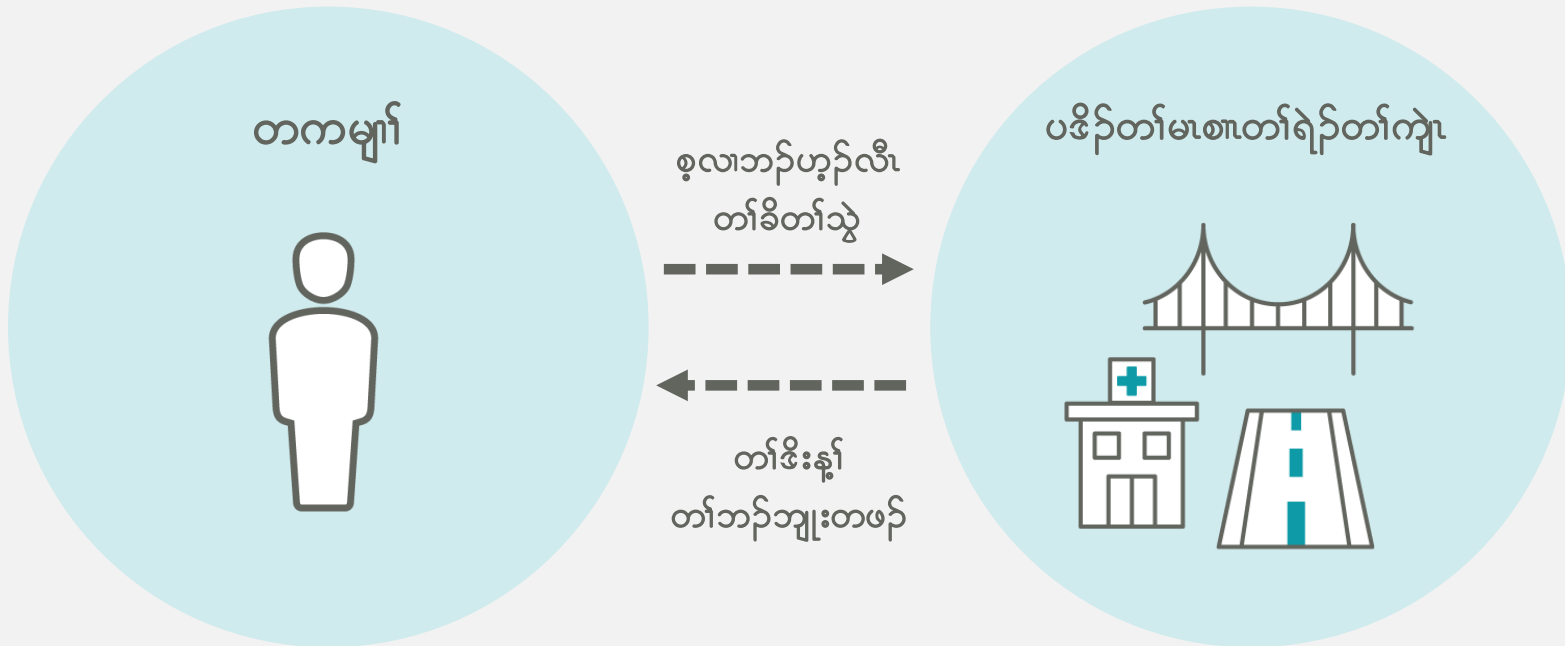
တၢ်ထဲသိးတုၤသိးန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်အိၣ်သးအဖီခိၣ်ကဘၣ်တုၤသိးထဲသိး,လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢတီၤပတီၢ်,ခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်အခွဲးအယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်ဒီးန့ၢ်ခွဲးယၢ်တုၤသိးတခီမ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ဘျိုးဘၣ်ဒါဒီးတၢ်တကွၢ်မဲၣ်တၢ်ဘၣ်အဖီခိၣ်,-တၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်သဲးတၢ်ဘျၢအသိးန့ၢ်လီၤ.

ကျိပ်စုတော်ဘဉ်ဘျူးသ့ၣ်တဖၣ်အထိးနါ

NFB = တၢ်ဒီးန့ၢ်တၢ်ဘဉ်ဘျူးတဖၣ်-တၢ်ဘဉ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ခိတၢ်သ့

NFBs စံးတၢ်န့ၣ်ပှၤနီၢ်တဂၤဒီးန့ၢ်စုတၢ်ဟဲန့ၣ်တဘဉ်ဘျူးအထိးနါတဖၣ်ဒီး ပှၤနီၢ်တဂၤဘဉ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤတၢ်ခိတၢ်သ့တဖၣ်အတၢ်လီၤဆီန့ၣ်လီၤ.

ကျိုင်းစုတပ်ဘျားသွပ်တဖန် အထိးနါ တပ်လီဆီသွပ်တဖန်

- ကီဝဲဒီးကီဝဲဒိုင်တဖန်ပုပုနီတဂအတပ်
ဟဲနဲစုနီတပ်နီယာအဖီခိဒီး
တပ်ဒီးနီကျိုင်းစုဟဲနဲအတပ်ဘန်ဘျားစုကီးစု
နီဒီးညီနီအသိးန့လီ
- ကီဝဲဒီးကီဝဲဒိုင်လတပ်ဟဲနဲအတပ်ထိုင်ယု
မ့စုနီကျိုင်းစုအထိးနါတပ်ဘန်ဘျား
တဖန်လကမုဂီကစုနီဒီးကီဝဲဒီး
ကီဝဲဒိုင်အဂုအဂလတပ်ဟဲနဲအတပ်
ထိုင်ယုအါတဖန်န့လီ
- အဝဲအံန့ဘန်တပ်ကီးအီလကီကျိုင်းစုဂံ
ဝီတပ်တတုသိးထဲသိးဘန်န့လီ

တၢ်ထီၣ်ဃုတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိး

- တၢ်ဟ့ၣ်လီၤစ့လၢကဵုဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးအသနၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒ်သိးကလိးပျဲထီၣ်က့ၤကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အတၢ်လီၤဆိတဖၣ်လၢကီၢ်ဖဲၣ်ဒုးရၢၣ်အပူၤအဂီၢ်ဒီးကထီၣ်ဃုက့ၤကျိၣ်စ့တၢ်ဘၣ်ဘျးအထိးနါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်လီၤဆိဒ်လၢလၢအသိးတဖၣ်န့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကီၢ်ဖဲၣ်တဘျီတဘျီကျိၣ်စ့တၢ်ဘၣ်ဘျးအထိးနါတဖၣ်အတၢ်လီၤဆိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - ကီၢ်ဖဲၣ်တဖၣ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဘးဆံးအါ
  - တၢ်ဟ့ၣ်လီၤကီၢ်ဖဲၣ်ပူၤကမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်ဂီၢ်တၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့
  - ကီၢ်ဖဲၣ်အပူၤကမ့ၢ်အဂီၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်တဖၣ်
- ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢလၢတၢ်တီၤတုၤသိးထဲသိးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တၢ်မၤလီၤမၢ်ကွံာ်ကီၢ်ဖဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဘၣ်ဘျးအထိးနါတဖၣ် (NFBs)အတၢ်လီၤဆိန့ၣ်လီၤ.
  - သန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ထၢန့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်ဆံးအါ, ဒီးတၢ်လိၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့လၢကဟ့ၣ်လီၤဆုကီၢ်ဖဲၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဂီၢ်ဆံးအါန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ပညိၣ်တခါမ့ၢ်ဝဲလၢကီၢ်ဖဲၣ်တဖၣ်ကဟ့ၣ်လီၤမၤစၢကမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအတီၤပတီၢ်တဖၣ်လၢအကြးအဘၣ်ကသ့အဂီၢ်လၢကထီၣ်သတြီၤဝဲဒ်ဒီးတၢ်ထၢန့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်အလၢဆံးအါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထီၣ်ဃုတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိး

တၢ်ထီၣ်ဃုတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိးလၢတၢ်လိၣ်တဖၣ်အတၢ်လီၤဆိတဖၣ်အဂီၢ်

တၢ်ထီၣ်ဃုအကျိၤအကျဲလၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်နီၣ်ထီၣ်တဖၣ်

- ကမ္ဘၢနီၣ်ဂံၢ်အကံၢ်အဂီၤ
- ပုၤနီၣ်တဂၤ(ကွဲၣ်ဒဲၣ်ဖဲၣ်)
- တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်အလၢဆံးအါ
- ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤကမ္ဘၢတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး
- ကမ္ဘၢနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဃုအါ

တၢ်ထီၣ်ဃုတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးလၢတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သွဲန့ၢ်ဆံးအါအဖီခိၣ်အတၢ်လီၤဆိတဖၣ်

တၢ်ထီၣ်ဃုအကျိၤအကျဲလၢတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးလၢပုၤနီၣ်တဂၤအဖီခိၣ်ခိၣ်သွဲကျိၣ်စ့ဟဲန့ၢ်တဖၣ်

- တၢ်ဟဲန့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကျိၤကျဲတဖၣ်ဃုဒီးန့ၢ်တၢ်အိၣ်ယၢ်တဖၣ်

တၢ်ဟံးပနီၣ်ယၢ်နီၣ်ထီၣ်အကလုာ်ကလုာ်

- ထံကီၢ်ဒီးဘၣ်ပတီၢ်တၢ်ထီၣ်ဃု
- ထံကီၢ်အဖီခိၣ်ကတၢၢ်တဖု
- ကီၢ်ဖဲၣ်တဖၣ်အခါၣ်စးကရူၢ်

တၢ်အဒိအတၢ်သၢမံၤလၢတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထံသိး

ကီၢ်အိးစကြၢ်လၢယာ်

တၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးလၢကီၢ်အိးစကြၢ်လၢယာ်ပူၤန့ၣ်ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢတၢ်လိၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပၤဆၢအီၤလၢ(Commonwealth Grants Commission)ကရၢဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢန့ၣ်လီၤ.ကီၢ်အိးစကြၢ်လၢယာ်ပူၤ, တၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ကျိၣ်စ့တကပၤန့ၣ်လီၢ်ခါသးပဒိၣ်ဖိၣ်ယာ်ဝဲဒီးမ့ၢ်တၢ်သုတၢ်စ့အတၢ်လၢာ်ဘျုးလၢာ်စ့တဖၣ်န့ၣ်ထုးစ့လီၤဝဲလီၢ်ခါသးအတၢ်ဖိၣ်ယံးပျံးန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ခဲန့ၣ်ဒီး

တၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးလၢကီၢ်ခဲန့ၣ်ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢခါစးတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့အကျိအကျ(RTS),ဒီးကီၢ်ခဲလၢအဒိဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့စ့တဖၣ်အဂီၢ်ရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်ဝဲလၢကထၢန့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ဒ်တၢ်ပၤနီၣ်ထံကီၢ်တၢ်ဟဲန့ၣ်ဂံၢ်ဘါအသိးန့ၣ်လီၤ.အဝဲအံၤဘၣ်တၢ်ကိးစ့ၢ်ကိးအီၤလၢ(gross scheme)န့ၣ်လီၤ.ကီၢ်ခဲန့ၣ်ဒီးသန့လၢအထုးစ့လီၤဝဲလီၢ်ခါသးတၢ်ဖိၣ်ယံးဒီးဟ့ၣ်လီၤအါထီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပဒိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်သုတၢ်စ့မူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်,တၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့စိကမိခွဲးယာ်တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ကျဲၤမနံၣ်

တၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးလၢကီၢ်ကျဲၤမနံၣ်ပူၤန့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့အခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်လီၤသးလၢလီၢ်ခါသးအဖိခိၣ်ဒီးလဲၤတရံးဝဲဒ်(net scheme)အသိးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ထၢခိသ့အခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၢ်ခါသးဖိၣ်ယာ်ဝဲဒီးထီၣ်ယူက့ၤဝဲလၢတၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခိဖျိလၢ “တၢ်တုၤသိးတၢ်ထံသိးအခိၣ်တယာ်” လၢလၢပျဲၤပျဲၤဒီးဖျိဖျိဖျါဖျါန့ၣ်လီၤ.ကီၢ်ခဲလၢကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အါတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ထုးစ့လီၤအီၤဒီးထီၣ်ယူက့ၤအီၤလၢထံကီၢ်ဒိတဘျုးတၢ်ဟဲန့ၣ်ဂံၢ်ဘါဖိခိၣ်ဒီးကီၢ်ခဲလၢကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်စ့တဖၣ်န့ၣ်ဒ်သိးကယုယိၣ်လိၣ်သးဒီးထံကီၢ်ဒိတဘျုးတၢ်ဟဲန့ၣ်ဂံၢ်ဘါဂီၢ်တၢ်မၤအါထီၣ်န့ၣ်အီၤလီၤ.တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဒ်သိးအံၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးပၤလီၤအီၤလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးသဲးစးတၢ်ဘျုးခိၣ်သ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂၤလိ

- အပတီၢ် ၁ က့ၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤဝီၢ်သြဲအဖျၢၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤလိ(စလဲး)အပူၤဘၣ်ဃး တၢ်ထဲသိးတုၤသိး,ခွဲးယၢ်တုၤသိး,ဒီးတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိး
- အပတီၢ် ၂ **ကရူၢ်တၢ်တၢ်ပီၢ်တဲသကိး-(၁၀)မံးနံး**
ဘၣ်မနုၤအဃိကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးလိၣ်ဝဲဒၣ်လဲၣ်. ဘၣ်ဃးတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤအဘျုးအဖျၢၣ်အိၣ်ဝဲသ့မနုၤတဖၣ်လဲၣ်
- အပတီၢ် ၃ **ကရူၢ်အတၢ်ဟ်ဖျါ-(၁၀)မံးနံး**
ယုထၢထီၣ်ခၢၣ်စးတဂၤကဟဲဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်တၢ်ပီၢ်တဲသကိးတဖၣ်

ကျိုဉ်စုတၢ်မၤစၢၤကံၢ်ဂီၢ်မအကလုာ် တဖၣ်ဒီးတၢ်ဆှၢ်ခိကျိုဉ်စု

ဒ်ကျိုဉ်စုဟဲန့ၢ်တၢ်နီၤလီၤဖိခိၣ်တၢ်ဆှၢ်ခိကျိုဉ်စုတဖၣ်

ကျိုဉ်စုတၢ်မၤစၢၤအတၢ်ပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး

- Lump sum – တၢ်တယၢ်လီၤစ့ဒီးကိၢ်လိာ်

တၢ်နီၤလီၤတၢ်လၢာ်ဘျုးလၢာ်စ့အတၢ်ပဆှၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတဖၣ်

- တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢကိၢ်စဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ဖိးမံဒီးကျိုဉ်စုတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်
- တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢဟ့ၣ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်

လီၢ်ခါၣ်သးကိၢ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်လီၤကျိုဉ်စုတၢ်မၤစၢၤ

- လီၢ်ခါၣ်သးကိၢ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်လီၤမၤစၢၤကိၢ်စဲၣ်တဖၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲနီၣ်ဝံၣ်ခံတၢ်သ့တၢ်စွဲတၢ်လၢာ်ဘျုးလၢာ်စ့တဖၣ်
  - ပှၤနီၢ်တဂၤကျိုဉ်စုတၢ်ဟဲန့ၢ်
  - ပှၤနီၢ်တဂၤခိၣ်တယၢ်တၢ်လိၣ်အဖိခိၣ်ကျိုဉ်စုတၢ်ဟဲန့ၢ်

တၢ်နီၤလီၤခိၣ်သ့ၣ်ကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထံသိး

တၢ်နီၤဟ့ၣ်လီၤတၢ်ထၢတၢ်ခိၣ်သ့ၣ်စိကမိၤခွဲးတဖၣ်ဆူကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်(အဒိ-နီၢ်တဂၤကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်အခိၣ်,မုၢ်ကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်အခိၣ်,ဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပွၤတဖၣ်အခိၣ်).

- ထံကီၢ်ပဒိၣ်ကၤယၢၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ခိၣ်သ့ၣ်,ဒီးခိၣ်သ့ၣ်အတီၤပတီၢ်
- ကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အပူၤကျိၣ်စ့အတၢ်လီၤဆိလၢအိၣ်ထီၣ်ဝဲသ့တဖၣ်

လီၢ်ခၢၣ်သးဖီၣ်ယၢၢ်တၢ်ထၢတၢ်ခိၣ်သ့ၣ်,ရဲၣ်ကျဲၤနီၤကဒါက့ၤဆူကီၢ်စဲၣ်ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်(ဒီးသန့ၤထီၣ်သးလၢတၢ်ဟဲန့ၣ်အဖီခိၣ်နီၤဖးလီၤဝဲ)

- တၢ်ခိၣ်သ့ၣ်အကလုာ်လီၤဆိတဖၣ်တၢ်ပၣ်ပနီၢ်ယၢၢ်အခိၣ်လၢတၢ်ကနၢ်ပၢၢ်အီၤတမံၤယီ
- တၢ်ဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စ့လၢတၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်အဂီၢ်

လီၢ်ခၢၣ်သးဖီၣ်ယၢၢ်တၢ်ထၢတၢ်ခိၣ်သ့ၣ်,တၢ်နီၤလီၤက့ၤဆူကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အိၣ်တုၤသိးထံသိးခိၣ်ဖျိလၢပုၤနီၢ်တဂၤတၢ်ဟဲန့ၣ်ဖီခိၣ်

- ပုၤနီၢ်တဂၤကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ယူယီၣ်လီၤပလိၣ်ဒီးထံကီၢ်ဒိတဘ့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ယူန့ၣ်လီၤ.

ကျိုဉ်စုတၢ်မၤစၢထီရီု

ကျိုဉ်စုတၢ်မၤစၢထီရီု

တၢ်နီုလီုကျိုဉ်စုတၢ်ဟဲန့ၢ်ဒီးသန့ထီၣ်သး
လၢတၢ်လိာ်ဒီးကျိုဉ်စုဟဲန့ၢ်ဆံးအါ
အဖီခိၣ်တၢ်စူးကါတၢ်အကျိအကျဲအံၤစး
ထီၣ်ဝဲ ၂၀၁၅-၂၀၁၆

တၢ်နီုလီုအကျိအကျဲ (တၢ်ခံကွၢ်စီကွၢ်ကံၢ်ဂီု)

ဟီၣ်ခိၣ်အလံာ်အထီ
ကမျၢနီၣ်ဂံၢ်
တၢ်ဖျိတၢ်ယၤအမျးကယု

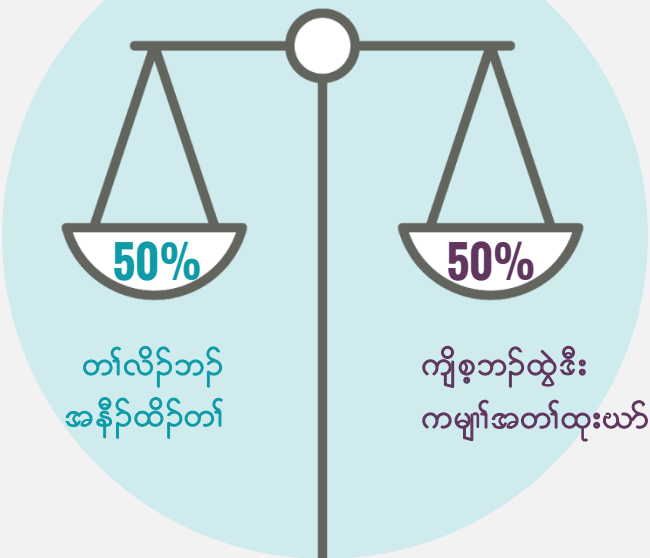
တၢ်ထၢတၢ်အခိလၢပုၤနီၣ်တက
ကျိုဉ်စုဟဲန့ၢ်ဒီးတၢ်ပုၤနီၣ်ဂံၢ်မျးကယု
ပုၤနီၣ်တက (GDP)

ဟံပနီၣ်ယၢ်နီၣ်ထီၣ်ဒ်လိာ်ဝဲအဖီခိၣ်

ကျိုဉ်စုတၢ်ဖီၣ်သံး

ကိုယ်ပယ်ပူးဆောင်ကတိတ် ခဲအံ့ကျိန်စုဂုတ်ဝိတတ်ပာဆွာ ရဲနဲကျဲသ့နဲတဖန်

တန်နီလီအကျိန်အကျဲ(တန်အတယာ်)

ကျိန်စုတန်မာစာထီရီ

- အပူကွံင်(ကျိန်စုအလိန်)
- စးထိန်လာ ၂၀၁၅- ၂၀၁၆ဒီးသန့ဝဲတန်ထိန်စူးအကျိန်အကျဲဘန်ဆန် စူးကါဒန်လာစုအါထိန်ဂံင်ဘါအဖိခိန်န့လီ
- ကိတ်စာဖိုင်အစုတိတ်ကျဲအပူပန်ဖျါဝဲ တန်ပန်ဖိုင်ကျိန်စုတန်မာစာလာ ကနီဟ့ဒန်လီဆူကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်တဖန်အဂီ
- နိန်ထိန်တန်ပန်နိန်ဒီးသန့ထိန်သးလာတန်လိန်ဘန်အဖိခိန်
- နိန်ထိန်တန်ပန်နိန်အီလာကျိန်စုတန်ဟဲန့ယံးဝဲအဖိခိန်
- တန်ပန်ဖျါဘန်ထွဲကျိန်စုဟဲန့တန်နီလီ

တန်စူးကါနိန်ထိန်

- တန်ပန်နိန်နိန်ထိန်ဒီးသန့ထိန်သးလာတန်လိန်ဘန်အဖိခိန်
  - ကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်တဖန်အထံဖိကိတ်ဖိနိန်ဂံ
  - ကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်တဖန်တန်ဖိုင်တန်ယာ်အတန်ဒူးနဲနဲ
  - ကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်တဖန်အဟိန်ခိန်အလဲအထိ
- နိန်ထိန်တန်ပန်နိန်အီကျိန်စုတန်ဟဲန့ယံးဝဲအဖိခိန်
  - ကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်ပူပူနီတဂကွံင်ဒိန်ဖိန်
  - ကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်ပူ ကမျာ်လာရူပူဝုပူပူနိန်ဂံအမျးကယာ
  - ကိတ်ခဲဒီးကိတ်ခိဒိန်ပူ တန်ထာန့ပူနီတဂတန်ဟဲန့အခိ
- တန်ထိန်ဗူတန်တီပတီတုသိးထဲသိး

တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢထီၣ်ရီၤ

- လၢအပူၤကွၢ်တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢထီၣ်ရီၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤလၢ”တၢ်မၤစၢစ့လိၣ်”န့ၣ်လီၤ
  - ကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်ဖဲၣ်တီၣ်ထီၣ်ဝဲဒိတန့ၣ်စ့တီၢ်ကျဲၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သမံသမိးအီၤလၢကီၢ်စၢဖျိၣ်ပဒိၣ်ဝံၤ, တၢ်ဟံလီၤတၢ်ဆၢတံၢ်လၢကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်ဖဲၣ်တဘ့ၣ်စ့ၣ်စ့ၣ် တၢ်ထီၣ်တယးလီၤကျိၣ်စ့လိၣ်ဝဲလီၢ်လၢတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကမၤလီၤတံၢ်(**offset**) အီၤန့ၣ်လီၤ.
- စးထီၣ်လၢ ၂၀၁၅-၂၀၁၆န့ၣ်တၢ်စးထီၣ်စူးကါဝဲတၢ်ထီၣ်တၢ်ဒူးအကျိၤအကျဲတဆိဘၣ်တဆိ.
  - ၂၀၁၅-၂၀၁၆တၢ်စးထီၣ်စူးကါနီၣ်ထီၣ်
  - ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်အထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်,တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်အတၢ်ဒူးနဲၣ်,ပှၤနီၢ်တဂၤကွၢ်ဒိၣ်ဖဲၣ်
- ၂၀၁၆-၂၀၁၇န့ၣ်တၢ်ဘျီဘၣ်မၤပျဲၤထီၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်နီၣ်ထီၣ်တဖၣ်
  - ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်ပူၤတဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ်အလဲၢ်အထီၣ်, ပှၤနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒူးအဖီခိၣ်ပူၤပူၤဝဲၣ်ပူၤကမၤနီၣ်ဂံၢ်အမျးကယၤ,တၢ်ထၢန့ၣ်ပှၤနီၢ်တဂၤတၢ်ဟဲန့ၣ်အခိ
- တၢ်ထီၣ်ဒူးအကျိၤအကျဲဝဲအံၤတၢ်ကစူးကါအီၤထဲၣ်လၢတၢ်မၤအါထီၣ်တန့ၣ်တဘျီ

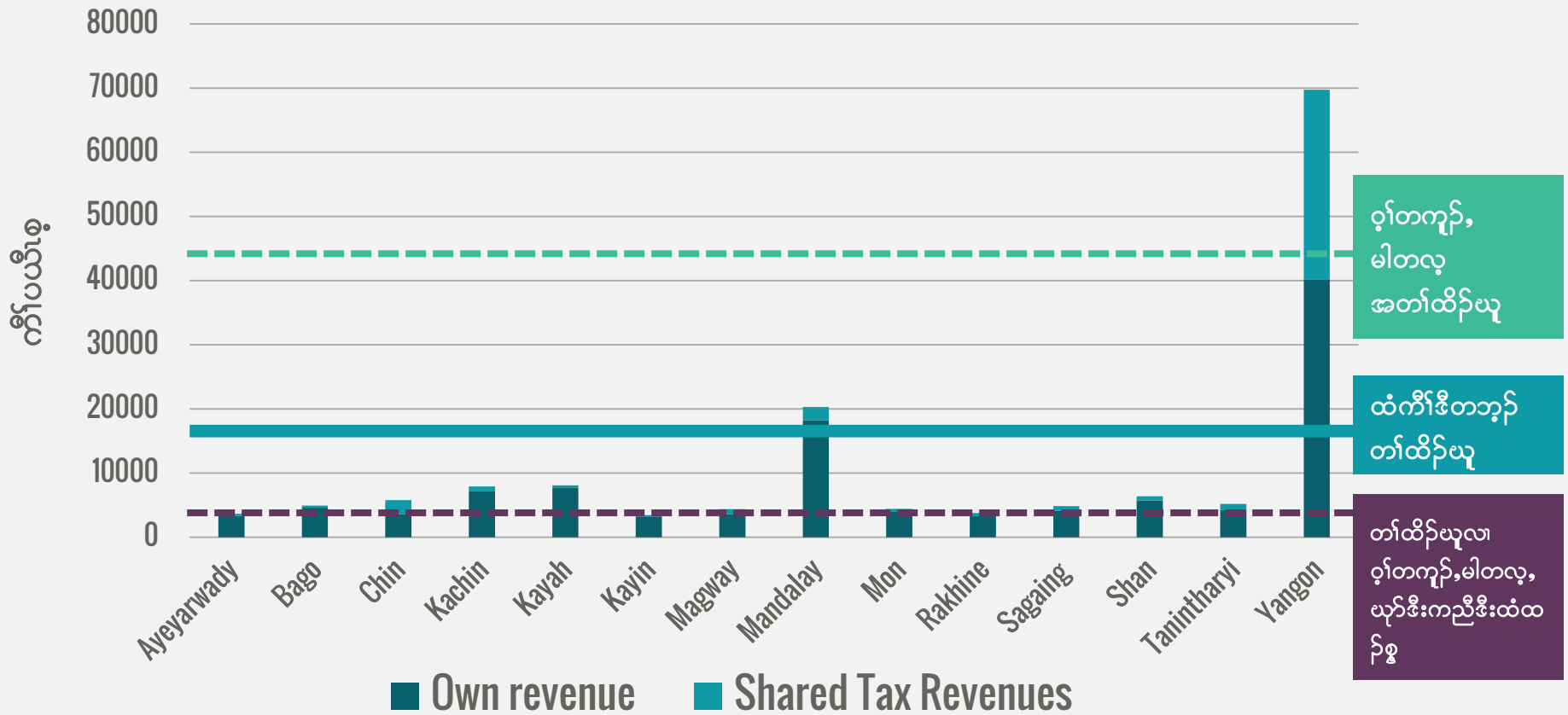

တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤထီၣ်ရီၤ

- တၢ်ထၢနီၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ပၤပၤနီၣ်တၢ်မၤစ့တၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်အဖီခိၣ်ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤတၢ်လီၤဆီအိၣ်ဝဲလဲၣ်လဲၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ.
  - “တၢ်လိၣ်ဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်ဂံၢ်ဘၢ” အတၢ်လီၤဆီလၢကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤပျဲထီၣ်ဝဲန့ၢ်ဘၣ်.
- ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်တနီၤလၢအိၣ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်ဒီးတၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်အတၢ်ဖုးန့ၣ်ဒ်သိးလိၣ်အသးဘၣ်ဆၣ်ထီၣ်လိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်လၢၣ်ဘျီၣ်လၢစ့တဖၣ်အပတီၢ်လီၤဆီလိၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်တနီၤလၢအိၣ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်အါဒီးတၢ်ဖုးန့ၣ်တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်စ့ၢ်ကိးအါဝဲတဖၣ်န့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်သူတၢ်စ့တၢ်လၢၣ်ဘျီၣ်လၢစ့တဖၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.
- “တၢ်လိၣ်ဘၣ်” နီၣ်ထီၣ်(၂)
ခါလၢကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်လၢၣ်ဘျီၣ်လၢစ့အပတီၢ်တဖၣ်တဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးလိၣ်အသးဘၣ်.
- ပၤပၤနီၣ်တၢ်မၤစ့တၢ်ဟဲၣ်န့ၣ်ခဲလၢဟ်ဖျိၣ်န့ၣ်အတၢ်လီၤဆီအိၣ်ဝဲအါခိၣ်မးလၢကီၢ်စဲၣ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

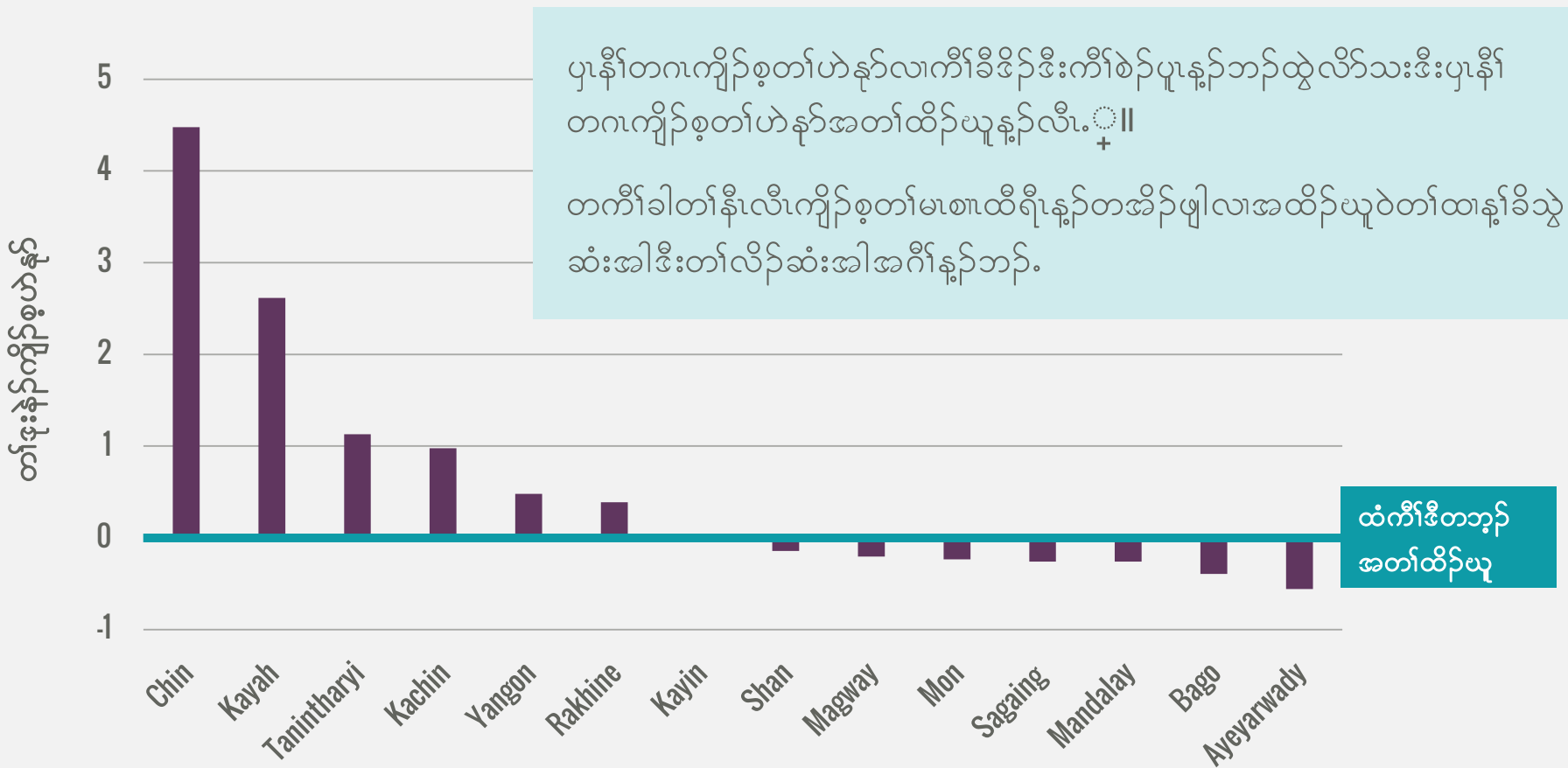
တၢ်ထိၣ်ဃုကီၢ်စၢ်ဒီးကီၢ်ခိၣ်ဃုဃုနီၢ်တၢ် ကျိၣ်စ့ဟဲန့ၢ်အတၢ်လီၤဆိသ့ၣ်တဖၣ်

၂၀၁၆-၂၀၁၇ကျိၣ်စ့န့ၣ်

ကိုးစဉ်ဒီးကိုးခိဒိဉ်ပူပူနီတဂကျိဉ်စ့တဟ်အတတ်ဒုးနဲဉ်

၂၀၁၆-၂၀၁၇ကျိဉ်စ့နဲဉ်

တၢ်စၢဖှိၣ်က့ၤ နီၣ်ဝံၣ်ခံ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ်

- တၢ်ထီၣ်ယူတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးအသနၢၣ်လၢဖဲၣ်ဒၣ်ရၢၣ်သန့တခါအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲၣ်သိးကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကီၢ်ခီၣ်အပတီၢ်ပဒိၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲကမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဖီခိၣ်ကထိၣ်သၤဩၤဝဲၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီဒီးခိၣ်သ့တၢ်ဟဲန့ၣ်တဖၣ်ကသ့ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်တၢ်ဆှၢခီၣ်ကျိၣ်စ့လၢအဖဲၣ်သိးဝဲတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲပုၤတဝၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ကျိၣ်စ့,တၢ်နီၤဟ့ၣ်ခိၣ်သ့ကျိၣ်စ့(တၢ်မၤပန့ၣ်တၢ်ကၤအခိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤဆီတဖၣ်အခိၣ်,ကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်အခိၣ်,ဒီးတၢ်ဖဲပနီၣ်အခိၣ်),ဒီးကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢထီၣ်ရီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်တဖၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်တဖၣ်အပိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကီၢ်ခီၣ်တဖၣ်အပူၤကျိၣ်စ့အတၢ်လီၤဆီအိၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်ဂ့ၢ်တခါအဖီခိၣ်,တၢ်ကျဲၤပၢ်လီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢန့ၣ်ဒ်သိးကထိၣ်ယူက့ၤကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်အတၢ်လီၤဆီတဖၣ်ကသ့ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်စူးကါသုအီၤနီၢ်ကီၢ်န့ၣ်တၢ်မၤတကဲထီၣ်ဘၣ်,ဒီးလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကီၢ်ခီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အတၢ်လီၤဆီအိၣ်ဒီးအါမးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂၤလိ

အပတီၢ်

ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်
ဒီးတၢ်ဆ့ၢ်ကျိၣ်စ့တဖၣ်

အပတီၢ်

ကရူၢ်တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိး(၁၅မံးနံး)

လၢတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၤပတီၢ်တုၤသိးထဲသိးသနူတခါအဂီၢ်
တၢ်ကဟံၣ်န့ၢ်ကီၢ်စဲၣ်လၢကျိၣ်စ့ဟဲန့ၢ်အါဒီးဟ့ၣ်လီၤက့ၤဆူကီၢ်စဲၣ်လၢကျိၣ်စ့ဟဲစ့
န့ၣ်ကြားကစီဒီဒါ.

အပတီၢ်

ကရူၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါ(၁၀မံးနံး)

ယုထၢထီၣ်ခၢၣ်စးတဂၤကရူၢ်အကျါလၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အဂီၢ်